

Nr 29.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående tillfälligt lönetillägg åt viss personal av lägre grad vid statens järnvägar; given Stockholms slott den 29 januari 1915.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att till nedannämnda ordinarie tjänstemän av lägre grad vid statens järnvägar må under år 1916 av statens järnvägars trafikmedel utgå tillfälligt lönetillägg med följande belopp, nämligen:

till tjänsteman, vars ordinarie arvode icke överstiger 1,140 kronor, med 120 kronor;

till tjänsteman, vars ordinarie arvode överstiger 1,140 kronor men icke 1,380 kronor, med 90 kronor; samt

till tjänsteman, vars ordinarie arvode överstiger 1,380 kronor men icke 1,500 kronor, med 60 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Oscar von Sydow.

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 29
januari 1915.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden HASSELROT,
VON SYDOW,
friherre BECK-FRIIS,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet von Sydow anförde:

Motioner vid
1914 års se-
nare riksdag.

I två inom andra kammaren vid 1914 års senare riksdag väckta motioner, nr 23 och 44, hemställdes, i den förra motionen, att riksdagen ville besluta, att visst dyrtidstillägg från och med år 1915 skulle tilldelas tjänstemän av lägre grad vid statens järnvägar, vilkas löneinkomster utgjorde högst 2,100 kronor, och i den senare motionen, att riksdagen ville besluta, att för år 1914 skulle utgå visst tillfälligt lönetillägg till ordinarie tjänstemän av lägre grad vid statens järnvägar med avlöning icke överstigande 1,500 kronor.

På därom framställd begäran erhöll riksdagens statsutskott i anledning av förberörda motioner dels yttrande över de i motionerna framställda förslagen av 1914 års kommitté för reglering av vissa löneförhållanden vid statens järnvägar, dels ock utlåtande av järnvägsstyrelsen över nämnda yttrande.

Kommittén anförde i sitt yttrande följande:

»Båda de ifrågavarande motionerna avse tilldelande åt den lägst avlönade personalen av tillfälliga dyrtids- eller lönetillägg av olika beskaffenhet, att utgå enligt den förra motionen från och med år 1915 och enligt den senare motionen för år 1914.

Yttrande av
1914 års kom-
mitté för reg-
lering av
vissa löneför-
hållanden vid
statens järn-
vägar.

Rörande det till stöd för motionärernas yrkanden i bägge fallen åberopade förhållandet, att efter senaste lönereglering, år 1907, en väsentlig prisstegring ägt rum å de flesta livsförnödenheter, anser sig kommittén kunna meddela, att, för så vitt kommittén kunnat finna av en del utredningar, vilka tillhandahållits kommittén av socialstyrelsen, ifrågavarande prisstegring är så betydlig, att, såsom statsrådet och chefen för civildepartementet vid kommitténs tillsättande den 6 mars 1914 anført, en löneförbättring åtminstone för vissa lägre tjänstegrupper och särskilt dem, vilkas avlöning närmar sig existensminimum, redan nu är av behovet påkallad.

Då det emellertid med hänsyn till omfattningen av kommitténs arbete med säkerhet kan förutses, att detta icke hinner avslutas inom sådan tid, att därpå grundad proposition om lönereglering kan föreläggas 1915 års riksdag, skulle ett avvaktande av kommitténs slutliga arbetsresultat, i betraktande av de utav riksdagen vid liknande frågors avgörande på senare tid tillämpade principer, för personalen innebära, att någon löneförbättring icke kunde inträda förr än år 1917 eller minst två år senare, än om beslut fattades av nu pågående riksdag om beviljande av en tillfällig löneförbättring.

För att en dylik löneförbättring med säkerhet icke må komma att i något avseende verka föregripande med hänsyn till kommitténs vidare arbete, bliver det likväl nödvändigt, att densamma hålles inom betydligt snävare gränser än som i någondera motionen angives. Då vidare löneförbättringen, med hänsyn till sin uppgift att bringa tillfällig hjälp där den mest behöves, torde böra utgå med största belopp till de lägst avlönade och successivt minskas för högre löneklasser, torde den i motionen nr 23 angivna vägen för frågans lösning, eller beviljandet av lönetillägg av enahanda storlek för alla därav berörda befattningshavare, böra lämnas ur räkningen. Mot de i motionen nr 44 angivna gränserna i arvodeshänseende för löneförbättringens successiva minskning uppåt har kommittén däremot icke något att invända, men finner sig kommittén på grund av ovan antydda hänsyn icke kunna tillstyrka högre belopp än här nedan angivas, nämligen:

till ordinarie tjänsteman av lägre grad vid statens järnvägar, vars ordinarie arvode icke överstiger 1,140 kronor: 120 kronor;

till dylik tjänsteman, vars ordinarie arvode överstiger 1,140 men icke 1,380 kronor: 90 kronor; samt

till dylik tjänsteman, vars ordinarie arvode överstiger 1,380 men ej 1,500 kronor: 60 kronor.

I fråga om de olika förslagen angående tiden för den tillfälliga löneförbättringens utgående anser kommittén något yttrande från kommitténs sida icke erforderligt.

Rörande den ekonomiska innebörden för statsverket av en enligt nu angivna grunder beviljad löneförbättring kan kommittén allenast angiva vad densamma skulle hava betytt å 1914 års stat, och får kommittén, under åberopande av kostnadsutredning, i underdånighet meddela, att den ökade kostnaden för detta år skulle hava utgjort tillhoppa 1,437,690 kronor. Skillnaden mellan denna summa

och det belopp, som innebure den genom löneförbättringen uppkommande ökningen å 1915 års stat, till vilken förslag ännu ej föreligger utarbetat, torde icke vara av avsevärd betydelse.»

Utlåtande av
järnvägs-
styrelsen.

Järnvägsstyrelsen yttrade i sitt ovanberörda utlåtande i huvudsak följande:

»Vad angår de i motionerna framställda förslagen finner styrelsen, i likhet med kommittén och på av kommittén anförda skäl, det vara nödvändigt, att en tillfällig löneförbättring, därest en sådan över huvud taget skall komma till stånd, måste hållas inom betydligt snävare gränser än som i någondera motionen angives. Styrelsen anser sig sålunda böra vid avgivande av sitt yttrande utgå från det av kommittén framlagda förslaget.

I likhet med kommittén finner styrelsen den sedan år 1907 inträdda ökningen av levnadskostnaderna väl motivera en snar löneförbättring för ifrågavarande personal. Såsom ett ytterligare skäl härför kan anföras den väsentliga löneförhöjning, som genom 1912 och 1913 års riksdagens beslut kommit särskilt den lägst avlönade personalen vid post- och telegrafverken till del. Då nu av kommitténs här ovan anförda yttrande synes framgå, att ett förslag till ny löneroglering kan framläggas först vid 1916 års riksdag, finner styrelsen goda skäl tala för beviljande av dyrtidstillägg åt den ovan omförmälda personalen, att utgå från och med 1915 årligen till dess den nya lönerogleringen träder i kraft.

Vidkommande härefter de av kommittén föreslagna grunder, efter vilka dyrtidstillägget skulle utgå, har styrelsen funnit sig böra tillse, huruvida sagda grunder äro stridande mot nu tillämpade avlöningsprinciper eller kunna anses föregripa en blivande löneroglering. Då här endast är fråga om en tillfällig löneförbättring, som icke i någon mån kan anses normgivande för en blivande löneroglering, samt härtill kommer, att levnadskostnadernas ökning otvivelaktigt tyngst drabbar den lägst avlönade personalen, har styrelsen intet att erinra mot den av kommittén tillämpade principen, att lönetilläggen utgå efter en fallande skala, så att de lägst avlönade erhålla det största tillägget. Likaledes anser styrelsen de föreslagna beloppen vara så avmätta, att jämväl den andra av de här ovan anförda synpunkterna vid frågans bedömande kan anses behörigen tillgodosedd.

Rörande storleken av de för de särskilda kategorierna föreslagna beloppen finner sig styrelsen sakna anledning att, i vidare mån än som skett, uttala sig. De undersökningar, angående löneförhållanden m. m., som kommittén redan torde hava utfört, synas nämligen styrelsen böra vara i detta avseende i främsta rummet vägledande.

På grund av det sålunda anförda får styrelsen i underdånighet förorda nådigt bifall till kommitténs förslag.»

Stats-
utskottet.

Statsutskottet anförde härefter i sitt utlåtande (nr 80), att utskottet, på de av lönekommittén och järnvägsstyrelsen framhållna skälen för vidtagande av en jämlikt kommitténs förslag avvägd tillfällig löneförbättring för statens järnvägars personal, ansåg sig böra tillstyrka, att sådan avlöningsförhöjning för år 1915 bleve av riksdagen beviljad.

I enlighet med statsutskottets hemställan medgav riksdagen (skrivelse nr 200), att till nedannämnda ordinarie tjänstemän av lägre grad vid statens järnvägar finge under år 1915 av statens järnvägars trafikmedel utgå tillfälligt lönetillägg med följande belopp, nämligen:

Riksdagens
beslut.

till tjänsteman, vars ordinarie arvode icke överstiger 1,140 kronor, med 120 kronor;

till tjänsteman, vars ordinarie arvode överstiger 1,140 kronor men icke 1,380 kronor, med 90 kronor; samt

till tjänsteman, vars ordinarie arvode överstiger 1,380 men icke 1,500 kronor, med 60 kronor.

I skrivelse den 28 januari 1915 har järnvägsstyrelsen nu hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att tillfälligt lönetillägg enligt förenämnda grunder finge jämväl för år 1916 utgå till ifrågakvarande personal. Styrelsen har därvid tillika meddelat, att kostnaden för ett tillfälligt lönetillägg enligt dessa grunder, beräknad efter 1915 års stat, torde uppgå till omkring 1,460,000 kronor ävensom att styrelsen vid avgivande av yttrande angående statens järnvägars behållna inkomst för år 1916 medräknat en dylik utgift.

Järnvägsstyrelsens
föreslagna framställning.

De skäl, vilka föranlett riksdagen att för år 1915 bevilja tillfälligt lönetillägg åt den lägst avlönade järnvägspersonalen, äga oförminskad giltighet i fråga om dylik löneförbättring även för år 1916.

Departements-
chefen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att till nedannämnda ordinarie tjänstemän av lägre grad vid statens järnvägar må under år 1916 av statens järnvägars trafikmedel utgå tillfälligt lönetillägg med följande belopp, nämligen:

till tjänsteman, vars ordinarie arvode icke överstiger 1,140 kronor, med 120 kronor;

till tjänsteman, vars ordinarie arvode överstiger 1,140 kronor men icke 1,380 kronor, med 90 kronor; samt

till tjänsteman, vars ordinarie arvode överstiger 1,380 kronor men icke 1,500 kronor, med 60 kronor.

Kungl. Maj:ts Nåd. Proposition Nr 29.

Till denna, av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställen behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skulle avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Carl Stålhammar.